

HISTORIE

Zaanse verzetsman Jan Bruin overleden

30 oktober 1923 - 27 oktober 2004

Zaandam -Verzetsman Jan Gerrit Bruin is deze week plotseling overleden. Hij zou vandaag 81 jaar zijn geworden. De geboren en getogen Zaandammer was een bekend figuur in de Zaanstreek; onder meer door zijn werk voor de Stichting Voormalig Zaans Verzet. Bovendien had hij overal contacten met leden van landelijke verzetsorganisaties.

Bruin was enkele malen koninklijk onderscheiden.

In 1998 zag hij een wens vervuld: de publicatie van het boek *Vrijheid achter de Horizon*, een overzicht van geslaagde en mislukte pogingen van mensen die in de Tweede Wereldoorlog via de Noordzee naar Engeland probeerden over te steken.

zaterdag 30 oktober 2004

Bron: Noordhollands dagblad

Jan Bruin, verzetsman in de Tweede Wereldoorlog.

Van de redactie:

Jan Bruin, klein van stuk, zijn verzetsnaam was 'klein Jantje', maar een man met grote idealen. Toen en tot het einde van zijn leven. Klein Jantje was door zijn technische vaardigheden als machinebankwerker en constructeur een belangrijke schakel in het verzet. Gedropte wapens kon hij onderhouden en repareren. Hij was betrokken bij overvallen en sabotageacties. Ook na de Tweede Wereldoorlog zette hij zich in door spreekbeurten op scholen te houden met voorlichting en waarschuwing tegen racisme, discriminatie en fascisme.

Hij was voorzitter van de Stichting Voormalig Zaans Verzet en grote stimulator achter het eerherstel van verzetsman Jan Brassier uit Krommenie.

Jaren heeft hij aan het plan gewerkt om de naam van Jan Brassier te laten voortleven. Bij het slaan van de eerste paal heeft Jan Bruin een toespraak gehouden en trots werd het nieuwe naambord getoond: "Jan Brassertunnel". In de loop van 2006 zal de officiële opening zijn.

Oud-burgemeester Ruud Vreeman heeft zich persoonlijk ingezet om bij deze tunnel tussen Krommenie en Assendelft ook een beeld te krijgen: "de fiets van Jan Brassier". Daarvoor heeft hij bij de Hoogovens gelobbyd voor financiële hulp. De Hoogovens, waar Jan Brassier voor en tijdens de oorlog werkte maar waar hij na de oorlog niet meer welkom was.

Het ontwerp voor het beeld ligt al klaar, dat heeft Jan Bruin alvast ontworpen op zijn tekentafel.

Van de hand van Jan Bruin en Jan van der Werff verscheen in 1998 het boek: "**Vrijheid achter de horizon. Engelandvaart over de Noordzee 1940/1945.** ISBN 90 410 05943.

Als hommage aan de schrijver Jan Bruin volgt hieronder een van de verhalen uit dit boek:

ENGELANDVAARDERS - ARE YOU ENGLISH?

Vertrek: Hoek van Holland 20 nov. 1941 - Aankomst: 22 nov. 1941
- 1 vrouw en 8 mannen op barre tocht naar Engeland -

Negen opvarenden van de 'geleende' reddingsvlet van de Zuidhollandsche Maatschappij tot Redding van Schipbreukelingen zagen het na drie dagen op open zee niet meer zitten. Waren ze teruggedreven naar Nederland? Dobberden de acht mannen en één vrouw bij de kust van het eveneens bezette Frankrijk, of misschien toch onder de kust van Engeland? Die zondagochtend van de 22e november 1941 lachte het geluk hun echter toe.

Donderdag de 19e verliet het echtpaar Levi hun woning aan de Kloosterstraat 14 te Assen. Niemand was op de hoogte van hun plan, veiligheidshalve kochten ze op het station van Assen een retourticket Utrecht en reisden naar het huis van Johannes Jansen. Daar ontmoetten ze naast Jansen vijf medevluchters. Tot de groep behoorde ook de 47-jarige oud-militair Walraven van Krimpen uit Zuilen. Verzetsman Van Krimpen, die een vrouw en vijf kinderen achterliet, had tevoren goed werk geleverd. Hij was getipt over de vlet in de rijkshaven van Hoek van Holland en hij had contact gezocht met de schipper en zijn vrouw van de rijnaak die in de buurt lag. Daar de nacht van donderdag op vrijdag was het zover. Van Krimpen en twee lichtmatrozen van de marine, Adriaan van der Craats en Jan Bastiaan, wisten de reddingsvlet die met een ketting vastlag aan notabene een Duits oorlogsschip, los te maken en voeren naar de rijnaak. Daar stapten de andere Engelandvaarders in, het echtpaar Levi, de 24-jarige ex-sergeant Theo Meinardus Daalhuizen uit Vleuten, de 19-jarige machinebankwerker Gerardus van Asch, spoorwegman Loontjens en Johannes Jansen, de zakenrelatie in textiel van Bram Levi.

Tijdens het instappen ging het echter bijna mis. Een van hen liet een blik gevuld met boterhammen vallen. Het blik kletterde met een enorme klap op de kleine stalen kajuit en stuitte met een luide plons het water in. Ademloos wachtten de negen af wat er zou gaan gebeuren, maar ondanks het rumoer had niemand ze opgemerkt. Met de door Loontjens naar de Hoekse haven gesmokkelde peddels wisten ze naar de hoofden van de Nieuwe Waterweg te komen. Buitengaats probeerden ze de 20 pk Parsons benzinemotor van de vlet te starten. Dat lukte aanvankelijk niet omdat de Duitsers de bougies hadden verwijderd, maar ze lagen nog wel aan boord. Op het moment dat de motor zou aanslaan, koerste een snelboot van de Kriegsmarine langs, even later gevolgd door een tweede, zonder dat ze werden ontdekt. Aan de daaropvolgende uren leek geen eind te komen. Slechts met behulp van een handkompas voeren ze westwaarts, tot dat de motor het leek te begeven.

Eerst bleek dat ze een toevoerkraantje van het koelsysteem vergeten waren open te zetten, waarna enige tijd later verstopte filters de motor lieten sputteren. Zonder een goed werkende motor, met ook nog eens onvoldoende brandstof aan boord, een flinke deining waardoor vrijwel allen zeeziek waren geworden, de snijdende novemberkou en een gebrek aan drinkwater zag het er bijzonder kritiek uit voor de bemanning van de kleine reddingsvlet.

Ton Loontjes kan het zich nog goed herinneren. "Daar zag ik, een flink stuk uit de kust, een bootje met één man erin. Een visser. Welke taal zou hij spreken, Engels of Frans? Want ze wisten echt niet waar ze zaten, na 68 uur ellende op de Noordzee. "Are you English?!?", schreeuwde een van ons. "Yes!", riep de man terug. Het was het mooiste "ja" dat ik ooit van mijn leven had gehoord. Juichend peddelden we naar de kust, waar we al mensen in onze richting zagen aankomen.

De vluchtlers landden bij het plaatsje Reculver in het graafschap Kent, zuidoost Engeland. Na een korte ondervraging werden ze door een politie- escorte o.l.v.inspector Charles Setterfield naar het Herne Bay Rest Centre in Albany Drive gebracht.

Greta Levi omschreef later die ontvangst nog eens zo: "They gave us a wonderful tea. I shall never forget that tea. I ate so much."

Enkele weken na hun aankomst ontving het verzet in Nederland over de radio de volgende boodschap: "De brief van C6 van 1,5 is in Engeland aangekomen".

Johannes Jansen werd na de gebruikelijke verhoren in Engeland ingezet als geheim agent. Hij werd getest en getraind om terug te keren naar Nederland. Jansen is tijdens de oorlog meermalen in ons land teruggeweest. Hij werd dan door een onderzeeër vlak voor de kust van Petten gebracht, met een klein bootje aan land gezet en later weer afgehaald.

*-Greta Cato Levi-Mendels, Almelo 30 december 1910 *Zij keerde met haar inmiddels twee jaar oude zoon na de oorlog terug naar Nederland.*

*-Abraham Levi, Assen 20 juli 1910, textielhandelaar *overleefde de oorlog niet. Enkele dagen nadat hij als soldaat in de Prinses Irene-brigade zwaargewond was geraakt bij de bevrijding van Nederland, overleed hij op 31 oktober 1944 in een Brussels hospitaal aan zijn verwondingen.*

*-Walraven van Krimpen, 1894, oud-militair, verzetsman en machinist, getrouwd, vader van vijf kinderen, woonde in Zuilen (Utr.) *Hij kwam om toen het vrachtschip waar hij op voer, werd getorpedeerd.*

-Adriaan F.R. van der Craats, Amsterdam 1921, lichtmatroos Kon. Marine

-Jan Bastiaan, Amsterdam 1921, lichtmatroos Kon. Marine

-Theodorus Meinardus Daalhuizen, Vleuten 21 februari 1917, voormalig sergeant Kon. Landmacht

-Gerardus van Asch, Soerabaja 1922, machinebankwerker, student Zeevaartschool Utrecht

-Antonius (Ton) Loontjens, Maastricht 1922, marinier 3 e klasse, spoorwegarbeider

-Johannes Jacobus Jansen, Utrecht 25 juni 1917, kleermaker en textielhandelaar

**Greta Levi-Mendels en de 6 laatst-genoemden overleefden de oorlog.*

**Uit: Vrijheid achter de horizon, Engelandvaart over de Noordzee 1940/1945 - door Jan Bruin en Jan van der Werff
ISDN 90 410 05943**